

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

16 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Elena Cobzac și Victor Boico,

judecând, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Dubăsari Valeriu și de către avocatul Casian Tamara în numele inculpaților împreună cu inculpata Filimon Valentina, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 31 octombrie 2018, în cauza penală în privința lui

Mutoi Nicolae xxxxx, născut la xxxxx,
originar din xxxxx, domiciliat în xxxxx

și

Filimon Valentina xxxxx, născută la xxxxx,
originară din xxxxx, domiciliată în xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 27.07.2012 - 31.01.2015;

Instanță de apel: 16.02.2015 - 31.10.2018;

Instanță de recurs: 22.01.2019 - 16.07.2019.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Fălești din 31 ianuarie 2015, Mutoi Nicolae a fost achitat de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.310 alin.(1) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Filimon Valentina a fost achitată de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.art.310 alin.(1), 352 alin.(3) lit. d) Cod penal, din motive că faptele nu întrunesc elementele infracțiunilor.

Acțiunile civile privind repararea prejudiciului material au fost respinse ca neîntemeiate.

2. De către organul de urmărire penală, *Mutoi Nicolae* a fost învinuit că, acționând în calitate de președinte al Consiliului SA „Piscicultorul”, împreună cu Filimon Valentina, la 02.11.2009 care avea calitatea de director al SA „Piscicultorul”, au depus la Curtea de Apel Chișinău cerere de revizuire, prin care au solicitat repunerea în termenul de prescripție, în temeiul art.449 alin.(1) lit. b) și x) motivând că le-au devenit cunoscute unele circumstanțe ale pricinii care nu au fost și nu au putut fi cunoscute anterior, anexând la această cerere de revizuire scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a

Ministerului Economiei și Comerțului al Republicii Moldova. În aceleași circumstanțe Mutoi Nicolae și Filimon Valentina au depus declarații false precum că sunt deținători a bazinelor acvatice din litigiu, în temeiul Hotărârii Sovietului de Miniștri nr.1048 din 1966 și nr.441 din 1969, fapt care nu corespunde adevărului, deoarece conform declarației de constituire din 13.09.1995 a SA „Piscicultorul” pct.4.7, după finisarea procedurii de privatizare societatea pe acțiuni avea dreptul să utilizeze terenurile din fondul apelor doar în temeiul contractului de vânzare-cumpărare a pământului sau contractului de arendă, procedură care nu a fost respectată de către SA „Piscicultorul”, care la momentul litigiului nu deține asemenea contracte.

La 23 septembrie 2010 Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău bazându-se pe scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al R. Moldova, prin care s-a confirmat că Gospodăria Piscicolă Ungheni s-a reorganizat în SA „Piscicultorul” în baza proprietății de stat în temeiul Legii nr.390-XIII din 15.03.1995 cu privire la Programul de Privatizare pentru anii 1995-1996 în conformitate cu declarația cu privire la constituirea societății pe acțiuni și permisul de înregistrare nr.716 din 20.10.1995, a considerat că cererea de revizuire din 02.11.2009 a fost depusă cu respectarea termenului prevăzut de art.450 lit. c) și d) Cod de procedură civilă, deoarece revizuentul a obținut proba dată la 05.10.2009 și a emis o încheiere, prin care a casat decizia Curții de Apel Bălți din 18.12.2007.

Prin procesul-verbal de examinare din 04.02.2013 a materialelor cauzei civile respective, se constată că la 01.10.2008 Filimon Valentina a declarat recurs suplimentar asupra încheierii Curții de Apel Bălți din 02.06.2008 anexând la el scrisoarea de la Ministerul Economiei și Comerțului al R. Moldova expediată în adresa acesteia la 05.08.2008 cu numărul de ieșire 21-4852, care are conținut analogic cu cel din scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al R. Moldova. Plus la acest fapt Filimon Valentina și fără scrisorile în cauză cunoștea despre modul privatizării Gospodăriei Piscicole Ungheni, deoarece a făcut parte din comisia nominală a comisiei de privatizare a întreprinderii de stat Gospodăria Piscicolă Ungheni. Modul de privatizare a Gospodăriei Piscicole Ungheni, era cunoscut și de către Mutoi Nicolae, care la acel moment era președinte al consiliului de conducere a SA „Piscicultorul”.

Tot *Mutoi Nicolae*, împreună cu Filimon Valentina, în perioada anului 2011 au modificat declarația cu privire la constituirea SA „Piscicultorul” din 13.09.1995 prin xerocopiere în așa mod, încât să nu se imprime pct.4.7, prin care se stipula că SA „Piscicultorul”, după încheierea procesului de privatizare a proprietății de stat, să exploateze bazinele acvatice amplasate în unitățile administrativ teritoriale pe o suprafață totală de 501,96 ha în baza contractelor de arendă sau de vânzare-cumpărare a terenurilor respective.

În cadrul examinării de către Curtea de Apel Bălți a cererii de revizuire a hotărârii Judecătorei Ungheni din 28 ianuarie 2008 depusă de SA „Piscicultorul”, au prezentat în instanța de judecată, în calitate de probă, xerocopia modificată.

Filimon Valentina a fost învinuită în aceia că, împreună cu Mutoi Nicolae, a depus la Curtea de Apel Chișinău cerere de revizuire prin care au solicitat repunerea ei în termenul de prescripție în temeiul art.449 alin.(1), lit. b) și x)

motivând că le-au devenit cunoscute unele circumstanțe ale pricinii care nu au fost și nu au putut cunoscute anterior, anexând la această cerere de revizuire scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al Republicii Moldova.

La 23 septembrie 2010 Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Chișinău bazându-se pe scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al Republicii Moldova, prin care s-a confirmat că Gospodăria Piscicolă Ungheni s-a reorganizat în SA „Piscicultorul” în baza proprietății de stat în temeiul Legii nr.390-XIII din 15.03.1995 cu privire la Programul de Privatizare pentru anii 1995-1996 în conformitate cu declarația cu privire la constituirea societății pe acțiuni și permisul de înregistrare nr.716 din 20.10.1995, a considerat că cererea de revizuire din 02.11.2009 a fost depusă cu respectarea termenului prevăzut de art.450 lit. c) și d) Cod de procedură civilă, deoarece revizuentul a obținut proba dată la 05.10.2009 și a emis o încheiere, prin care a casat decizia Curții de Apel Bălți din 18 decembrie 2007.

Prin procesul-verbal de examinare din 04.02.2013 a materialelor cauzei civile respective, se constată că, la 01.10.2008 Filimon Valentina a declarat recurs suplimentar asupra încheierii Curții de Apel Bălți din 02.06.2008 anexând la acesta scrisoarea de la Ministerul Economiei și Comerțului al R. Moldova expediată în adresa sa la 05.08.2008 cu numărul de ieșire 21-4852, care are conținut analogic cu cel din scrisoarea nr.06-05- 1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al R. Moldova. Plus la acest fapt Filimon Valentina și fără scrisorile în cauză cunoștea despre modul privatizării Gospodăriei Piscicole Ungheni, deoarece a făcut parte din comisia nominală a comisiei de privatizare a întreprinderii de stat Gospodăria Piscicolă Ungheni. Modul de privatizare a Gospodăriei Piscicole Ungheni, era cunoscut și de către Mutoi Nicolae care la acel moment era președinte al consiliului de conducere a SA „Piscicultorul”.

Tot *Filimon Valentina*, împreună cu Mutoi Nicolae, în perioada anului 2011 au modificat declarația cu privire la constituirea SA „Piscicultorul” din 13.09.1995, prin xerocopiere în așa mod, încât să nu se imprime pct. 4.7, în care se stipula că SA „Piscicultorul”, după încheierea procesului de privatizare a proprietății de stat, să exploateze bazinele acvatice amplasate în unitățile administrativ teritoriale pe o suprafață totală de 501,96 ha în baza contractelor de arendă sau de vânzare-cumpărare a terenurilor respective.

Ulterior, în cadrul examinării de către Curtea de Apel Bălți a cererii de revizuire a hotărârii Judecătorei Ungheni din 28 ianuarie 2008 depusă de SA „Piscicultorul”, au prezentat xerocopia modificată în instanța de judecată în calitate de probă.

Filimon Valentina a mai fost învinuită de către organul de urmărire penală și pentru faptul că, începând cu data de 30 octombrie 2001, îndeplinind funcția de director al SA „Piscicultorul” și nerespectând angajamentul ce survenea din declarația de constituire al SA „Piscicultorul” (pct.4.7), care prevede expres că după încheierea procesului de privatizare a proprietății de stat SA „Piscicultorul” va utiliza terenul cu suprafața de 501,96 ha în conformitate cu contractele de arendă sau cumpărare-vânzare ce urmau a fi încheiate cu unitățile administrativ-

teritoriale în raza cărora se aflau bazinele acvatice respective, samavolnic a gestionat aceste terenuri, fără a fi încheiate careva contracte de arendă.

Astfel, în urma inspectării financiare tematice efectuate de către Direcția Teritorială Inspectare Financiară Ungheni la Primăriile comunelor Petrești, Todirești, Negurenii Vechi, Pîrlița, Agronomovca și Primăriilor satelor Cetireni și Bumbăta pe aspectele privind determinarea veniturilor ratate de către administrațiile publice locale în rezultatul gestionării și transmiterii în arendă a bazinelor acvatice SA „Piscicultorul” în perioada 2000-2011, s-a stabilit că, de către SA „Piscicultorul” au fost gestionate următoarele terenuri ale fondului apelor: s. Cetireni - bazin acvatic, număr cadastral 9226000014, suprafața 28,0 ha; com. Petrești - bazin acvatic, numărul cadastral 9259000027, suprafața 32,0 ha, numărul cadastral 9259000028, suprafața 52 ha; com. Todirești - bazin acvatic, numărul cadastral 9271000023, suprafața 67,411 ha; com. Negurenii Vechi - bazin acvatic, numărul cadastral 9255000020, suprafața 56,82 ha; com. Pîrlița - bazin acvatic, numărul cadastral 9261218012, suprafața 30,87 ha; com. Agronomovca - bazin acvatic, numărul cadastral 9261000084, suprafața 50,33 ha; s. Bumbăta - bazin acvatic, numărul cadastral 9224000019, suprafața 16,4 ha, în lipsa de contracte de arendă, a borderourilor de calcul a plăților de arendă și lipsa sumelor încasate la veniturile bugetelor locale.

Conform calculului plăților de arendă și conform prevederilor Legii nr.1308 din 25.07.1997 „Privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului” s-a constatat că autoritățile publice locale menționate în perioada 2000-2011 și în urma acțiunilor samavolnice ale directorului SA „Piscicultorul” Filimon Valentina au ratat venituri la bugetul local în sumă totală de 1 248 717,61 lei, inclusiv: Primăria s. Cetireni – 177 323,20 lei; Primăria com. Petrești – 27 473,51 lei; Primăria com. Todirești – 404 601,7 lei; Primăria com. Negurenii Vechi – 174 172,82 lei; Primăria com. Pîrlița – 203 584,37 lei și Primăria com. Agronomovca – 245 448,85 lei.

3. Procurorul a contestat cu apel sentința solicitând casarea acesteia, rejudicarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care prin Filimon Valentina să fie recunoscută vinovată și condamnată în baza art.352 alin.(3) lit. d) Cod penal, la 5 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis, iar conform art.90 Cod penal executarea pedepsei aplicate să fie suspendată condiționat pentru termenul de probă de 3 ani.

Filimon Valentina și Mutoi Nicolae să fie recunoscuți vinovați de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.310 alin.(1) Cod penal, fără a le aplica pedeapsa penală din motivul expirării termenului de prescripție.

În motivare apelului declarat a invocat că, este eronată concluzia instanței de judecată, precum că infracțiunea incriminată lui Mutoi Nicolae și Filimon Valentina a fost constituită prin depunerea scrisorilor menționate către instanțele de judecată Chișinău și Bălți, și prin depunerea Declarației de Constituire din 13.09.1995 a SA „Piscicultorul” către Curtea de Apel Bălți, deoarece motivul învinuirii organelor de urmărire penală a fost că: Filimon Valentina împreună cu Mutoi Nicolae au depus la Curtea de Apel Chișinău cererea de revizuire prin care au solicitat repunerea ei în termenul de prescripție în temeiul art. 449 alin.(1) lit. b) și x) Cod de procedură civilă, motivând că i-au devenit cunoscute unele

circumstanțe noi ale pricinii, anexând în acest sens la cererea de revizuire scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice. Astfel, organele de urmărire penală nu învinuiesc inculpații de falsificarea scrisorilor menționate, cu toate că aceste scrisori au conținut vădit eronat - bazat pe falsuri.

Potrivit scrisorii nr.06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice, 67,55% din acțiuni au fost privatizate în anul 1995.

Conform certificatului de înregistrare, SA „Piscicultorul” a fost înregistrată abia la 19 februarie 1996. Prin urmare, concluzia din scrisoarea respectivă precum că privatizarea a fost efectuată în strictă corespundere cu actele legislative și normative în vigoare la momentul reorganizării - este o denaturare gravă, un fals.

De asemenea din contextul scrisorii nr.21-485 din 05.08.2008 eliberată de Ministerul Economiei, semnată de Ig. Dodon - se confirmă că, art.2/3 Codul Apelor prevede expres că în proprietatea publică a Unităților administrativ teritoriale se află obiectivele bazinelor acvatice care sunt situate în limitele unității administrative teritoriale respective ale căror construcții hidrotehnice se află la balanța primăriei și care nu sunt atribuite în proprietate privată persoanelor fizice sau juridice. Ministerul Economiei prin scrisoarea respectivă a mințit publicul, deoarece conform Hotărârii nr.14 din 05.08.2003, s-a declarat neconstituțională sintagma din art.2/3 Codul Apelor ale căror construcții se află la balanța Administrației Publice locale. Prin urmare, nici scrisoarea lui Igor Dodon nu conținea date veridice. Cu toate că ambele scrisori conțineau date false, inculpaților nu le-a fost pusă în învinuire - fapta depunerii scrisorilor respective, dar faptul că conform încheierii din 23.09.2010 a Curții de Apel Chișinău, instanța pentru admiterea cererii de revizuire depusă de Filimon Valentina la 02.11.2009, s-a bazat pe scrisoarea din 05.10.2009, al cărui conținut era cunoscut lui Mutoi Nicolae din anul 2000, momentul depunerii acțiunii civile contra Primăriei și Consiliului com. Petrești, el fiind reprezentantul SA „Piscicultorul” pe acest dosar. Mutoi Nicolae la depunerea cererii de revizuire din 02.11.2009 de către Filimon Valentina la Curtea de Apel Chișinău, deținea funcția de Președinte al Consiliului SA „Piscicultorul”.

Conform încheierii din 23.09.2010, drept probă a fost depusă copia actului de determinare a prețului estimativ a fondurilor fixe la 01.07.1995 incluse în capitalul social al SA „Piscicultorul”, Adeverința de Privatizare din 30.06.2000 eliberată de Agenția Teritorială Ungheni, Valentina Filimon a cunoscut de actul de estimare a fondurilor fixe din 1995, dânsa fiind membră a comisiei de privatizare și concomitent membră a Comitetului de conducere a SA „Piscicultorul”.

Adeverința de privatizare fără număr din 30.06.2000, reprezenta o probă falsă deoarece, conform declarațiilor martorului - șefului direcției Juridice a Agenției Proprietății Publice, Sergiuc Chicu - Departamentul Privatizării al R. Moldova nu a eliberat careva adeverință de privatizare către SA „Piscicultorul”. Prin urmare, Adeverința de Privatizare eliberată de Munteanu Visarion, depusă ca probă, reprezenta un fals. În calitate de martor, prin declarațiile sale Munteanu Visarion a recunoscut că a eliberat Adeverința din 30.06.2000 - nu în calitate de act juridic, fără număr de înregistrare la rugămintea lui Filimon Gheorghe, soțul lui Filimon Valentina. Prin urmare, în ședința din 23.09.2010 la cererea de revizuire au fost depuse probe false.

Pe dosarul civil, la cererea de revizuire din 27.01.2009 asupra hotărârii

Judecătoria Ungheni dosar nr.2-36/08, Mutoi Nicolae, reprezentantul SA „Piscicultorul” confirma pe 4 pagini precum că SA „Piscicultorul” este deținător (posesor) al terenurilor cu 10 obiective acvatice subiect de litigiu civil pe dosar, făcând trimitere la Hotărârea nr. 1048 din 24.12.1966 și Hotărârea nr.441 din 03.11.1969, ș.a.

Asemenea declarații au fost depuse pe 6 pagini cu confirmări personale către Curtea de Apel Chișinău la 21.10.2010, precum că SA „Piscicultorul” este deținător al acestor terenuri proprietate publică a primăriilor din r-ul Ungheni. Careva înregistrări ale dreptului de deținător SA „Piscicultorul” pe toată perioada de activitate nu a avut. Prin urmare scrisorile lui Mutoi Nicolae în instanță, reprezintă probe false.

De asemenea, pe acest caz cererile de revizuire din numele lui Filimon Valentina în calitate de participant pe dosar, unde revizuentul concomitent cu probele de proprietar al construcțiilor hidrotehnice, afirmă, făcând trimitere la diferite acte normative precum că este deținător legal al terenurilor din litigiu, reprezintă înscrisuri cu date false, deoarece în realitate SA „Piscicultorul” nu a fost niciodată deținător legal al terenurilor obiectivelor acvatice în litigiu. Prin urmare, concluzia instanței precum că Mutoi Nicolae și Filimon Valentina nu sunt subiecți ai infracțiunii prevăzute de art.310 Cod penal, este vădit greșită.

În continuare, apelantul și-a exprimat dezacordul cu achitarea lui Filimon Valentina de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.352 alin.(3) lit. d) Cod penal, indicând că, instanța în mod eronat a făcut trimitere la art.art.666 alin.(1), 667 Cod civil, deoarece aceste prevederi sunt inoportune speței, fiindcă contrar rechizitoriului și învinuirii aduse inculpatei, urmărirea penală pe cauza dată nu a fost inițiată pentru refuzul sau nedorința SA „Piscicultorul” pentru a încheia careva contracte de arendă cu Primăria Petrești. Primăria nici nu avea dreptul să-i ceară inculpatei încheierea a unor contracte de arendă.

Prima instanță eronat a reținut că, începând cu anul 2001 nici SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni și nici primăriile menționate în învinuire nu au încercat să încheie contracte de arendă a terenurilor subacvatice. Dreptul de proprietate asupra acestor terenuri era înregistrat fie după statul R. Moldova, fie după SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni, deoarece SA „Piscicultorul” nu a avut înregistrat dreptul de posesie (arenda) niciodată.

Concluzia instanței precum că, SA „Piscicultorul” conform legii nu a avut și nu poate avea obligația de a contracta este corectă, însă SA „Piscicultorul” nu a fost urmărit penal pentru refuzul de a contracta, dar pentru actul de samavolnicie, care s-a manifestat prin acapararea samavolnică și gestionarea economică a terenurilor fondurilor apelor proprietatea publică a administrației publice locale a com. Petrești, r-nul Ungheni. SA „Piscicultorul” unilateral și-a manifestat actul de samavolnicie prin faptul că fără acordul proprietarului Consiliul Primăriei com. Petrești a deținut și deține terenurile din fondul apelor, pe teritoriul cărora în mod ilegal la 05.07.2000 în temeiul unei adeverințe de privatizare false și-a înregistrat dreptul de proprietate - fapt confirmat prin ordonanța de neîncepere a urmăririi penale din 11.03.2014 pe faptul intervenirii termenului de prescripție de tragere la răspundere penală. SA „Piscicultorul” în anul 2000 a inițiat o acțiune civilă asupra Primăriei Petrești și Consiliului local al com. Petrești pentru faptul că consiliul local, în temeiul deciziei de licitație și concurs din 06.07.2000 și deciziei

Consiliului com. Petrești din 11.07.2000, a dat două obiective acvatice în arendă la două persoane fizice. La 01.06.2007 Judecătoria Ungheni a admis cererea reconvențională a primăriei Petrești - a respins acțiunea SA „Piscicultorul”, a anulat două adeverințe de privatizare false în temeiul cărora SA „Piscicultorul” a obținut două certificate de proprietate asupra a două diguri la două obiective acvatice.

La 23.10.2010 Curtea de Apel Chișinău a admis în temeiul unor declarații mincinoase și acte false cererea de revizuire a SA „Piscicultorul” și a anulat hotărârea Judecătoriei Ungheni din 01.06.2000. Imediat la 27.10.2010 și 28.01.2011, SA „Piscicultorul” și-a înregistrat dreptul de proprietar asupra 17 bunuri imobile, în temeiul unor acte false. De asemenea, SA „Piscicultorul” nu și-a înregistrat până acum, deși au trecut ani, dreptul de posesie asupra acestor terenuri, pe care se află înregistrate ilegal construcțiile hidrotehnice.

SA „Piscicultorul” nu și-a înregistrat careva drepturi de deținător timp de 15 ani, din momentul terminării actului de privatizare. Prin urmare a încălcat prevederile Legii nr.1543 prin neînregistrarea terenurilor deținute abuziv. De asemenea, a încălcat legile Administrației Publice care nu i-au permis gestionarea samavolnică a terenurilor.

Prima instanță a făcut concluzie incorectă precum că terenurile din fondul apelor aflate ca subiect de calcul al organelor de control pentru actul de revizie în temeiul cărora a fost stabilită mărimea venitului ratat, au fost și sunt subiecte de litigiu dintre primării și SA „Piscicultorul”, deoarece de către revizori au fost luate în calcul terenurile gestionate de SA „Piscicultorul” nu și altele aflate în litigiu.

A mai indicat, că conform declarațiilor reprezentanților Primăriilor Petrești, Todirești, Cetireni, Agronomovca, Negurenii-Vechi, Pîrlița se constată că factorii de decizie a SA „Piscicultorul” au gestionat fără un careva drept, adică în mod arbitrar, 8 bazine acvatice, fără a încheia contracte de arendă cu primăriile și fără a achita plățile de arendă.

Prin declarațiile reprezentanților se atestă că SA „Piscicultorul” a identificat cu exactitate că terenurile aferente oglinzii apei aparțin primăriilor, acest fapt demonstrându-se prin achitarea de către SA „Piscicultorul” a impozitului funciar la bugetul local.

Raportul final al Direcției Teritoriale Inspectare Financiară Ungheni, a depistat ilegalitatea acțiunilor SA „Piscicultorul” și a calculat veniturile ratate de primării, este completat de declarațiile specialistului Roman Grigore, care a reconfirmat temeinicia raportului prezentat.

Invocarea că, SA „Piscicultorul” nu era obligat să se prezinte la primării pentru încheierea contractelor de arendă, deoarece Legea nr.1308 din 25.07.1997, prevede stabilirea de către primării în mod unilateral a mărimii plății de arendă precum și se prevede procedura de executare a plății, este lipsită de temei legal din motiv că Declarația de constituire a SA „Piscicultorul” prevede expres rolul activ al societății pe acțiuni de a utiliza terenurile subacvatice în conformitate cu contractele de arendă care urmează a fi încheiate. Astfel, menirea juridică a declarației de constituire este una pro-activă și urmărește anume scopul de a nu submina aplicabilitatea rapidă și conformă a Legii nr.1308.

Poziția inculpaților precum că, SA „Piscicultorul” este succesorul de drept al fostei gospodării piscicole de stat, nu se poate răsfrânge și asupra terenului

subacvatic, deoarece aceste terenuri aparțin exclusiv primăriilor și nu pot fi utilizate samavolnic.

La fel, apare și problema terenului pe care sunt amplasate digurile care aparține SA „Piscicultorul”, deoarece terenul la fel aparține primăriilor.

3.1. Partea vătămată și reprezentantul părții vătămate Consiliul comunei Petrești, r-nul Ungheni, Ciobanu Ion, a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia și pronunțarea unei hotărâri de condamnare.

În susținerea apelului declarat a expus temeuri identice celor formulate în cererea de apel a procurorului, fiind pe aceeași poziție.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 31 octombrie 2018, au fost admise apelurile, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal intentat în privința lui Mutoi Nicolae și Filimon Valentina în baza art.310 alin.(1) Cod penal, a fost încetat din motivul intervenirii termenului prescripției prevăzut la art.60 alin.(1) lit. a) Cod penal.

Acțiunea civilă a rămas fără soluționare.

În rest sentința a fost menținută.

4.1. În motivarea soluției pronunțate instanța de apel a indicat că, la examinarea cauzei respective nu s-a dat eficiență prevederilor art.art.93-101, 26-27 Cod de procedură penală, iar soluția instanței privind achitarea inculpaților Mutoi Nicolae și Filimon Valentina de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.310 alin.(1) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, este neîntemeiată și contravine bazei probante existente pe cauză, cercetată în instanța de apel.

Astfel, în urma audierii inculpaților, reprezentanților părților vătămate, precum și cercetării suplimentare a probelor scrise, instanța de apel a ajuns la concluzia că vina lui Mutoi Nicolae și a lui Filimon Valentina de comiterea infracțiunii prevăzute de art.310 alin.(1) Cod penal este complet dovedită.

Instanța de apel a indicat că, potrivit materialelor cauzei reiese că adeverința de privatizare fără număr din 30.06.2000, reprezenta o probă falsă deoarece, conform declarațiilor șefului direcției Juridice a Agenției Proprietății Publice, Chicu Sergiu, audiat în calitate de martor, urmează că Departamentul Privatizării al Republicii Moldova, nu a eliberat careva adeverință de privatizare către SA „Piscicultorul”.

Acest fapt se confirmă și prin declarațiile martorului Munteanu Visarion, care a recunoscut că a eliberat adeverința din 30.06.2000 nu în calitate de act juridic, fără număr de înregistrare la rugămintea lui Filimon Gheorghe, soțul lui Filimon Valentina.

În asemenea circumstanțe, urmează că Filimon Valentina care a depus cererea de revizuire și Mutoi Nicolae care a reprezentat SA „Piscicultorul” în instanța de judecată, au cunoscut că probele prezentate nu corespund adevărului.

La fel, pe dosarul civil, la cererea de revizuire din 27.01.2009 asupra hotărârii Judecătoriei Ungheni dosar nr.2-36/08, Mutoi Nicolae - reprezentantul SA „Piscicultorul” indică la faptul că SA „Piscicultorul” este deținător (posesor) al terenurilor cu 10 obiective acvatic subiect de litigiu civil pe dosar, făcând trimitere la Hotărârea nr.1048 din 24.12.1966 și Hotărârea nr.441 din 03.11.1969.

Însă, careva înregistrări ale dreptului de posesor SA „Piscicultorul” pe toată

perioada de activitate nu a avut.

Cererile de revizuire în cauza civilă din numele lui Filimon Valentina în calitate de participant pe dosar, unde revizuentul concomitent cu probele de proprietar al construcțiilor hidrotehnice, afirmă, făcând trimitere la diferite acte normative, precum că este deținător legal al terenurilor din litigiu, reprezintă înscrisuri cu date false, deoarece în realitate SA „Piscicultorul” nu a fost niciodată deținător legal al terenurilor obiectivelor acvatice în litigiu. Prin urmare, concluzia primei instanțe precum că Mutoi Nicolae și Filimon Valentina nu sunt subiecți ai infracțiunii prevăzute de art.310 Cod penal, este greșită.

În continuare, instanța de apel a constatat că, probele indicate supra formează un probator al vinovăției inculpaților Mutoi Nicolae și Filimon Valentina și combat argumentele privind lipsa elementelor infracțiunii în acțiunile acestora, acestea confirmând cu certitudine, că inculpații au comis infracțiunea prevăzută de art.310 alin.(1) Cod penal, cu semnele calificative falsificarea probelor în procesul civil de către un participant la proces sau de către reprezentantul acestuia, în următoarele circumstanțe:

Mutoi Nicolae, acționând în calitate de președinte al Consiliului SA „Piscicultorul”, împreună cu Filimon Valentina, la 02.11.2009 care avea calitatea de director al SA Piscicultorul”, au depus la Curtea de Apel Chișinău cerere de revizuire prin care au solicitat repunerea ei în termenul de prescripție în temeiul art.449 alin.(1) lit. b) și x) motivând că le-au devenit cunoscute unele circumstanțe ale pricinii care nu au fost și nu au putut fi cunoscute anterior, anexând la această cerere de revizuire scrisoarea nr. 06-05- 1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al Republicii Moldova. În aceleași circumstanțe, Mutoi Nicolae și Filimon Valentina au depus declarații false precum că sunt deținători a bazinelor acvatice din litigiu, în temeiul Hotărârilor Sovietului de Miniștri nr.1048 din 1966 și nr.441 din 1969, fapt care nu corespunde adevărului deoarece conform declarației de constituire din 13.09.1995 a SA „Piscicultorul” pct. 4.7, după finisarea procedurii de privatizare societatea pe acțiuni avea dreptul să utilizeze terenurile din fondul apelor doar în temeiul contractului de vânzare-cumpărare a pământului sau contractului de arendă, procedură care nu a fost respectată de către SA „Piscicultorul”, care la momentul litigiului nu deține asemenea contracte.

La 23.09.2010 Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Chișinău bazându-se pe scrisoarea nr. 06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al R. Moldova, prin care s-a confirmat că Gospodăria Piscicolă Ungheni s-a reorganizat în SA „Piscicultorul” în baza proprietății de stat în temeiul Legii nr.390-XIII din 15.03.1995 cu privire la Programul de Privatizare pentru anii 1995-1996 în conformitate cu Declarația cu privire la constituirea societății pe acțiuni și permisul de înregistrare nr.716 din 20.10.1995, a considerat că cererea de revizuire din 02.11.2009 a fost depusă cu respectarea termenului prevăzut de art.450 lit. c) și d) Cod de procedură civilă, deoarece revizuentul a obținut proba dată la 05.10.2009 și a emis o încheiere prin care a casat decizia Curții de Apel Bălți din 18.12.2007.

Prin procesul-verbal de examinare din 04.02.2013 a materialelor cauzei civile respective, se constată că, la 01.10.2008 Filimon Valentina a declarat recurs suplimentar asupra încheierii Curții de Apel Bălți din 02.06.2008 anexând la el

scrisoarea de la Ministerul Economiei și Comerțului al R. Moldova expediată în adresa acesteia la data de 05.08.2008 cu nr. de ieșire 21-4852, care are conținut analogic cu cel din scrisoarea nr. 06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al R. Moldova. Plus la acest fapt cet. Filimon Valentina și fără scrisorile în cauză cunoștea despre modul privatizării Gospodăriei Piscicole Ungheni, deoarece a făcut parte din comisia nominală a comisiei de privatizare a întreprinderii de stat Gospodăria Piscicolă Ungheni. Modul de privatizare a Gospodăriei Piscicole Ungheni, era cunoscut și de către Mutoi Nicolae care la acel moment era președinte al consiliului de conducere a SA „Piscicultorul”.

Tot *Mutoi Nicolae*, împreună cu Filimon Valentina, în perioada anului 2011 au modificat declarația cu privire la constituirea SA „Piscicultorul” din 13.09.1995 prin xerocopiere în așa mod, încât să nu se imprime pct.4.7 prin care se stipula că SA „Piscicultorul”, după încheierea procesului de privatizare a proprietății de stat, să exploateze bazinele acvatice amplasate în unitățile administrativ teritoriale pe o suprafață totală de 501,96 ha baza contractelor de arendă sau de vânzare-cumpărare a terenurilor respective.

Ulterior, în cadrul examinării de către Curtea de Apel Bălți a cererii de revizuire a hotărârii Judecătorei Ungheni din 28.01.2008 depusă de SA „Piscicultorul”, au prezentat xerocopia modificată în instanța de judecată în calitate de probă.

Filimon Valentina împreună cu Mutoi Nicolae, a depus la Curtea de Apel Chișinău cerere de revizuire prin care au solicitat repunerea ei în termenul de prescripție în temeiul art.449 alin.(1) lit. b), x) motivând că le-au devenit cunoscute unele circumstanțe ale pricinii care nu au fost și nu au putut cunoscute anterior, anexând la această cerere de revizuire scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al Republicii Moldova.

La 23.09.2010 Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Chișinău bazându-se pe scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al R. Moldova, prin care s-a confirmat că Gospodăria Piscicolă Ungheni s-a reorganizat în SA „Piscicultorul” în baza proprietății de stat în temeiul Legii nr.390-XIII din 15.03.1995 cu privire la Programul de Privatizare pentru anii 1995-1996 în conformitate cu Declarația cu privire la constituirea societății pe acțiuni și permisul de înregistrare nr.716 din 20.10.1995, a considerat că cererea de revizuire din 02.11.2009 a fost depusă cu respectarea termenului prevăzut de art.450 lit. c) și d) Cod de procedură civilă, deoarece revizuentul a obținut proba dată la 05.10.2009 și a emis o încheiere, prin care a casat decizia Curții de Apel Bălți din 18.12.2007.

Prin procesul-verbal de examinare din 04.02.2013 a materialelor cauzei civile respective, se constată că, la 01.10.2008 Filimon Valentina a declarat recurs suplimentar asupra încheierii Curții de Apel Bălți din 02.06.2008, anexând la el scrisoarea de la Ministerul Economiei și Comerțului al Republicii Moldova expediată în adresa acesteia la data de 05.08.2008 cu numărul de ieșire 21-4852, cu conținut analogic cu cel din scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al Republicii Moldova. Plus la acest fapt cet. Filimon Valentina și fără scrisorile în cauză

cunoștea despre modul privatizării Gospodăriei Piscicole Ungheni, deoarece a făcut parte din comisia nominală a comisiei de privatizare a întreprinderii de stat Gospodăria Piscicolă Ungheni. Modul de privatizare a Gospodăriei Piscicole Ungheni, era cunoscut și de către Mutoi Nicolae care la acel moment era președinte al consiliului de conducere a SA „Piscicultorul”.

Tot *Filimon Valentina*, împreună cu Mutoi Nicolae, în perioada anului 2011 au modificat declarația cu privire la constituirea SA „Piscicultorul” din 13.09.1995 prin xerocopiare în așa mod, încât să nu se imprime pct. 4.7 prin care se stipula că SA „Piscicultorul”, după încheierea procesului de privatizare a proprietății de stat, să exploateze bazinele acvatice amplasate în unitățile administrativ teritoriale pe o suprafață totală de 501,96 ha baza contractelor de arendă sau de vânzare-cumpărare a terenurilor respective.

Ulterior, în cadrul examinării de către Curtea de Apel Bălți a cererii de revizuire a hotărârii Judecătorei Ungheni din 28.01.2008 depusă de SA „Piscicultorul”, au prezentat xerocopia modificată în instanța de judecată în calitate de probă.

Instanța de apel a respins afirmațiile primei instanțe că inculpații Mutoi Nicolae și Filimon Valentina nu sânt subiecți ai infracțiunii prevăzute de art.310 alin.(1) Cod penal, or, aceasta nu a clarificat care circumstanțe sunt relevante pentru prezenta cauză, adoptând o soluție neargumentată la modul convenit, având un caracter generic, în care în mod arbitrar s-a dat prioritate acelor probe care, în viziunea primei instanțe, demonstrează nevinovăția lui Mutoi Nicolae și Filimon Valentina, în detrimentul celor aduse de acuzatorul de stat.

Totuși, instanța de apel a consideră necesar a înceta procesul penal în privința inculpaților Mutoi Nicolae și Filimon Valentina în baza art.310 alin.(1) Cod penal, făcând trimitere la prevederile art.53 lit. g) Cod penal, art.332 alin.(1) Cod de procedură penală și a indicat că, potrivit art.16 alin.(2) Cod penal, infracțiunea imputată inculpaților face parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, iar în conformitate cu prevederile art.60 alin.(1) lit. b) Cod penal, de la momentul săvârșirii infracțiunii, anul 2009 (02.11.2009), au trecut 5 ani, din care motiv a dispus încetarea procesului penal în legătură cu expirarea termenului prescripției de tragere la răspundere penală.

4.2. Referitor la soluția primei instanțe privind achitarea inculpatei Filimon Valentina de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.352 alin.(3) lit. d) Cod penal, instanța de apel a reiterat corectitudinea soluției date contrar solicitării apelanților, or, în această parte prima instanță a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală, fiind respectate prevederile art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor.

La fel, instanța de apel a notat că, apelurile declarate în partea solicitării de recunoaștere a inculpatei vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art.352 alin.(3) lit. d) Cod penal, nu conțin suficiente probe veridice întru admiterea acestora, argumente ce în mare parte se bazează pe descrierea probelor, care de altfel nu demonstrează vina inculpatei pe acest capăt de învinuire, afirmațiile expuse fiind contradictorii circumstanțelor stabilite.

Instanța de apel a reiterat faptul că, prima instanță just a reținut că, Filimon Valentina este învinuită pentru faptul că nu a încheiat cu primăriile vizate supra contracte de arendă a terenurilor subacvatice și ca rezultat acestea au ratat venituri la buget, obligațiune care în viziunea acuzatorului de stat vine din pct.4.7 a declarației cu privire la constituirea SA „Piscicultorul” din 13.09.1995.

Instanța a respins argumentul apelanților că nu sunt relații civile, deoarece, prima instanță corect a indicat că, începând cu anul 2001 nici SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni și nici primăriile menționate în învinuire nu au încercat să încheie contracte de arendă a terenurilor subacvatice. Dreptul de proprietate asupra acestor terenuri era înregistrat fie după Statul R. Moldova, fie după SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni. Unele din primăriile vizate au înregistrat acest drept abia în anul 2008, iar altele nu au înregistrat dreptul de proprietate asupra acestor terenuri nici actualmente, adică primăriile menționate nici nu puteau încheia contracte de arendă a terenurilor care nu le aparțineau.

Mai mult, SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni, potrivit prevederilor legale, nu a avut și nu poate avea obligația de a contracta.

La acest capitol, instanța de apel a indicat că, conform actului de control din 18 noiembrie 2011 efectuat de către Serviciul CFR la Primăria Cetireni, urmează că anume de către factorii de decizie a Primăriei Cetireni în perioada anilor 2003-2011, nu au fost întreprinse măsuri de rigoare pentru asigurarea încasărilor necesare pentru utilizarea bunului acvatic cu suprafața de 28.0 ha de către SA „Piscicultorul” în conformitate cu prevederile actului normativ menționat și a deciziilor consiliului local, fapt ce a dus la ratarea veniturilor (f.d.118 vol. II).

La fel, conform actului de control din 17 noiembrie 2011 efectuat de către Serviciul CFR la Primăria Todirești, din 15 noiembrie 2011 la Primăria com. Negurenii Vechi, din 21 noiembrie 2011 la Primăria com. Agronomovca urmează că în perioada 2000-2011, anume de către consiliul local nu au fost adoptate decizii pentru stabilirea în mod unilateral a încasării plății pentru folosirea terenului a întreprinderilor care au fost privatizate, care nu poate fi mai mică de 2% și mai mare de 10% din prețul normativ al pământului pentru categoria respectivă, cu stabilirea termenelor de plată, până la încheierea contractelor de vânzare-cumpărare sau de arendă, inclusiv pentru utilizarea bazinelor acvatice exploatate de SA „Piscicultorul”(f.d.137, 143, 152 vol. II).

Conform actului de control din 18 noiembrie 2011, efectuat la Primăria com. Pîrlița, r-nul Ungheni, urmează că anume de către Primăria Pîrlița nu au fost încheiate, respectiv careva plăți de arendă nu au fost calculate, iar de către SA „Piscicultorul” în perioada anilor 2000-2002, nu au fost achitate plăți de arendă pentru utilizarea bazinului acvatic (f.d.158 vol. II).

Cu trimitere la prevederile art.14 alin.(2) lit. c) a Legii nr.436 din 28.12.2006 Privind administrația publică locală, instanța de apel a indicat că, chiar dacă conform pct.4.7 a Statutului SA „Piscicultorul”, urmează ca după încheierea procesului de privatizare a proprietății de stat Societatea va utiliza terenul în conformitate cu contractual de arendă sau cumpărare-vindere a pământului, aceasta nu putea în mod unilateral să încheie contractele de arendă, decizia aparținând Consiliului primăriei.

La fel, instanța de apel a reiterat și faptul că, în ședința de judecată s-a stabilit cert că, între SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni și primăriile

menționate supra au existat și există raporturi juridice civile legate de folosirea bazinelor acvatice și a terenurilor subacvatice. În toată perioada menționată în învinuire litigiile apărute ca rezultat al acestor raporturi juridice civile între părți s-au soluționat în instanțele civile și urmează acest lucru de făcut și în continuare. Este inacceptabil de condiționat soluționarea litigiilor civile prin acțiune penală.

Mai mult, nu s-a stabilit faptul săvârșirii de către Filimon Valentina a acțiunilor samavolnice de exercitare a unui drept legitim sau presupus.

Filimon Valentina, activând în calitate de conducător a SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni, nu a întreprins acțiuni contrare ordinii legal stabilite. Adresările în instanțele civile pentru soluționarea litigiilor apărute, apărarea drepturilor SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni în instanțele judecătorești, este un proces firesc pentru orice conducător și aceste acțiuni sunt absolut legale.

5. Procurorul, în temeiul pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, a contestat cu recurs ordinar decizia, solicitând casarea parțială a acesteia, în partea achitării lui Filimon Valentina de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.352 alin.(3) lit. d) Cod penal, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, dispunând achitarea inculpatei Filimon Valentina, prima instanță în mod eronat a făcut trimitere la art.art.661 alin.(1), 667 Cod civil, deoarece aceste prevederi sunt inoportune la cazul dat, fiindcă contrar rechizitoriului și învinuirii aduse inculpatei, urmărirea penală pe cauza dată nu a fost inițiată pentru refuzul sau nedorința SA „Piscicultorul” de a încheia careva contracte de arendă cu Primăria Petrești.

Prima instanță greșit a stabilit că, începând cu anul 2001 nici SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni și nici primăriile menționate în învinuire nu au încercat să încheie contracte de arendă a terenurilor subacvatice, dreptul de proprietate asupra acestor terenuri era înregistrat fie după statul R. Moldova, fie după SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni, deoarece SA „Piscicultorul” nu a avut înregistrat dreptul de posesie (arenda) niciodată.

SA „Piscicultorul” unilateral și-a manifestat actul de samavolnicie prin faptul că fără acordul proprietarului Consiliul Primăriei com. Petrești a deținut și deține terenurile din fondul apelor, pe teritoriul cărora în mod ilegal la 05.07.2000 în temeiul unei adeverințe de privatizare false și-a înregistrat dreptul de proprietate, fapt confirmat prin ordonanța de neîncepere a urmăririi penale din 11.03.2014 pe faptul intervenirii termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

SA „Piscicultorul” în anul 2000 a inițiat o acțiune civilă împotriva Primăriei Petrești și Consiliului local al com. Petrești pentru faptul că consiliul local, în temeiul deciziei de licitație și concurs din 06.07.2000 și deciziei Consiliului com. Petrești din 11.07.2000, a dat două obiective acvatice în arendă la două persoane fizice.

La 01.06.2007 Judecătoria Ungheni a admis cererea reconvențională a Primăriei Petrești, a respins acțiunea SA „Piscicultorul”, a anulat două adeverințe de privatizare false în temeiul cărora SA „Piscicultorul” a obținut două certificate de proprietate asupra a două diguri la două obiective acvatice.

La 23.10.2010 Curtea de Apel Chișinău a admis în temeiul unor declarații mincinoase și acte false cererea de revizuire a SA „Piscicultorul” și a anulat Hotărârea Judecătoria Ungheni din 01.06.2000. Imediat la 27.10.2010 și

28.01.2011 SA „Piscicultorul” și-a reînregistrat dreptul de proprietar asupra 17 bunuri imobile, în temeiul unor acte false.

De asemenea S.A. Piscicultorul nu și-a înregistrat până acum, deși au trecut 4 ani, dreptul de posesie asupra acestor terenuri, pe care se află înregistrate ilegal construcțiile hidrotehnice.

SA „Piscicultorul” nu și-a înregistrat careva drepturi de deținător timp de 15 ani, din momentul terminării actului de privatizare, prin ce a încălcat prevederile Legii nr.1543 - prin neînregistrarea terenurilor deținute abuziv. De asemenea a încălcat legile Administrației Publice care nu i-au permis gestionarea samavolnică a terenurilor.

În opinia procurorului, prima instanță a făcut concluzie eronată precum că terenurile din fondul apelor aflate ca subiect de calcul al organelor de control pentru actul de revizie în temeiul cărora a fost stabilită mărimea venitului ratat, au fost și sunt subiecte de litigiu dintre primării și SA „Piscicultorul”, deoarece de către revizori au fost luate în calcul terenurile gestionate de SA „Piscicultorul” nu și altele aflate în litigiu.

Conform declarațiilor reprezentanților Primăriilor Petrești, Todirești, Cetireni, Agronomovca, Negurenii-Vechi, Pîrlița se constată că factorii de decizie a SA „Piscicultorul” au gestionat fără un careva drept, adică în mod samavolnic, 8 bazine acvatice fără a încheia contracte de arendă cu primăriile și fără a achita plățile de arendă.

Prin declarațiile reprezentanților se atestă că SA „Piscicultorul” a identificat cu exactitate că terenurile aferente oglinzii apei aparțin primăriilor, acest fapt demonstrându-se prin achitarea de către SA „Piscicultorul” a impozitului funciar la bugetul local.

Raportul final al Direcției Teritoriale Inspectare Financiară Ungheni, a depistat ilegalitatea acțiunilor SA „Piscicultorul” și a calculat veniturile care nu au fost încasate de primării.

Acest raport este completat de declarațiile specialistului Roman Grigore care a reconfirmat temeinicia raportului prezentat.

Invocarea că, SA „Piscicultorul” nu era obligat să se prezinte la primării pentru încheierea contractelor de arendă, deoarece Legea nr.1308 din 25.07.1997, prevede stabilirea de către primării în mod unilateral a mărimii plății de arendă precum și se prevede procedura de executare a plății, este lipsită de temei legal din motiv că Declarația de constituire a SA „Piscicultorul” prevede expres rolul activ al societății pe acțiuni de a utiliza terenurile subacvatice în conformitate cu contractele de arendă care urmează a fi încheiate. Astfel, menirea juridică a declarației de constituire este una pro-activă și urmărește anume scopul de a nu submina aplicabilitatea rapidă și conformă a Legii nr.1308.

Poziția inculpaților precum că SA „Piscicultorul” este succesorul de drept al fostei gospodării piscicole de stat, nu se poate răsfrânge și asupra terenului subacvatic, deoarece aceste terenuri aparțin exclusiv primăriilor și nu pot fi utilizate samavolnic.

În continuare, recurentul a invocat că, la baza învinuirii lui Filimon Valentina a stat de fapt nu doar inspectarea financiară tematică efectuată de către Direcția Teritorială Inspectare Financiară Ungheni la Primăriile comunelor Petrești, Todirești, Negurenii Vechi, Pîrlița, Agronomovca și Primăriilor satelor

Cetireni, Bumbăta pe aspectele privind determinarea veniturilor ratate în rezultatul gestionării bazinelor acvatice de către SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni în perioada 2000-2011, dar și alte probe care au fost examinate atât în prima instanță, cât și în instanța de apel.

Totodată, această inspectare financiară tematică a fost efectuată în baza adresării OUP a SUP Ungheni către Ministerul Finanțelor al R. Moldova (f.d.76 vol. I), care a fost înaintată în cadrul efectuării urmăririi penale pornite conform prevederilor art.art.352 alin.(3) lit. d), 352 alin.(3) lit. e) Cod penal, în baza mai multor cereri a primăriilor vizate, referitor la folosirea și privatizarea ilegală a bazinelor acvatice și a acțiunilor samavolnice a factorilor de decizie a SA „Piscicultorul” (f.d.1, 50 vol. I).

Actele inspectării financiare tematice efectuate de către Direcția Teritorială Inspectare Financiară Ungheni la Primăriile comunelor Petrești, Todirești, Negurenii Vechi, Pîrlița, Agronomovca și primăriilor satelor Cetireni, Bumbăta pe aspectele privind determinarea veniturilor ratate de către administrațiile publice locale în rezultatul gestionării și transmiterii în arendă a bazinelor acvatice SA „Piscicultorul” în perioada 2000-2011 s-a stabilit că de către SA „Piscicultorul” au fost gestionate următoarele terenuri ale fondului apelor: s. Cetireni - bazin acvatic, număr cadastral 9226000014, suprafața 28,0 ha; com. Petrești - bazin acvatic, numărul cadastral 9259000027, suprafața 32,0 ha, numărul cadastral 9259000028, suprafața 52 ha; com. Todirești - bazin acvatic, numărul cadastral 9271000023, suprafața 67,411 ha; com. Negurenii Vechi - bazin acvatic, numărul cadastral 9255000020, suprafața 56,82 ha; com. Pîrlița - bazin acvatic, numărul cadastral 9261218012, suprafața 30,87 ha; com. Agronomovca - bazin acvatic, numărul cadastral 9261000084, suprafața 50,33 ha; s. Bumbăta - bazin acvatic, numărul cadastral 9224000019, suprafața 16,4 ha, în lipsa de contracte de arendă, a borderourilor de calcul a plăților de arendă și lipsa sumelor încasate la veniturile bugetelor locale.

Conform calculelor plăților de arendă și conform prevederilor Legii nr.1308 din 25.07.1997 „Privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului” s-a constatat că autoritățile publice locale menționate în perioada 2000-2011 și în urma acțiunilor samavolnice ale directorului SA „Piscicultorul” Filimon Valentina, au ratat venituri la bugetul local în sumă totală de 1 248 717,61 lei, inclusiv: Primăria s. Cetireni – 177 323,20 lei; Primăria com. Petrești – 27 473,51 lei; Primăria com. Todirești – 404 601,7 lei; Primăria com. Negurenii Vechi – 174 172,82 lei; Primăria com. Pîrlița – 203 584,37 lei și Primăria com. Agronomovca – 245 448,85 lei, care nu au fost contestate nici de inculpata Filimon Valentina nici de reprezentantul SA „Piscicultorul”, nici de apărătorul inculpatei.

Acuzarea nu este de acord cu concluzia instanțelor de fond că, între SA „Piscicultorul” și primăriile vizate sunt relații civile, or, instanța de fond a indicat că, începând cu anul 2001 nici SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni și nici primăriile menționate în învinuire nu au încercat să încheie contracte de arendă a terenurilor subacvatice.

La materialele cauzei penale sunt mai multe adresări de la primarii primăriilor vizate adresate conducerii SA „Piscicultorul”, referitor la soluționarea chestiunilor legate de folosirea ilegală a bazinelor acvatice și necesitatea încheierii unor contracte de arendă și achitarea plăților.

Aceste adresări au fost ignorate și lăsate fără răspuns de conducerea SA „Piscicultorul”. Ulterior văzând că SA „Piscicultorul” nu reacționează la adresările lor, primăriile s-au adresat organelor competente pentru a fi luate măsurile de rigoare conform prevederilor legii.

La materialele cauzei penale și nici la primăriile vizate nu există nici o confirmare că conducerea SA „Piscicultorul” a depus careva cereri, prin care și-ar fi exprimat intenția de a lua în arendă s-au folosință sau a cumpăra iazurile, aflate pe teritoriul primăriilor vizate, din care motiv nu există nici o decizie a Consiliilor locale în acest sens.

La fel o omisiune vădită a instanțelor de fond este admiterea demersurilor apărătorilor inculpatei Filimon Valentina și anexarea unor înscrisuri care se referă la altă perioadă decât ce incriminată inculpatei, adică anii 2000- 2011.

Erorile comise de prima instanță au fost menținute și de instanța de apel care, în conformitate cu prevederile alin.(3) pct.14) din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.22 din 12.12.2005, era obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate de apelant.

5.2. Avocatul Casian Tamara în numele inculpaților împreună cu inculpata Filimon Valentina, în temeiul pct.6), 8) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, au contestat cu recurs decizia, solicitând casarea parțială a acesteia în partea încetării procesului penal în privința lui Mutoi Nicolae și Filimon Valentina în baza art.310 alin.(1) Cod penal, cu menținerea sentinței.

În motivarea recursului au invocat că, prima instanță judecând cauza în strictă conformitate cu dispozițiile art.art.296 alin.(2), 398 alin.(2) Cod de procedură penală, corect a ajuns la concluzia că faptele lui Mutoi Nicolae și Filimon Valentina (depunerea cererilor de revizuire, semnarea acestora, reprezentarea în instanță, prezentarea de probe etc.) nu întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art.310 alin.(1) Cod penal, deoarece:

- Filimon Valentina, în calitatea sa de director al SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni, a semnat cererea de revizuire menționată în învinuire, dar în ședințele judiciare nu a participat, încredințându-i reprezentarea în instanță a societății lui Mutoi Nicolae. În cererea de revizuire nu se face trimitere la scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009, eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al R. Moldova și din această cerere nu rezultă că scrisoarea a fost anexată la ea;

- scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al Republicii Moldova și scrisoarea de la Ministerul Economiei și Comerțului al Republicii Moldova, expediată în adresa SA „Piscicultorul” la data de 05.08.2008 cu nr. de ieșire 21-4852 au conținut diferit, mai mult, aceste scrisori au fost emise de către instituțiile statului și nu au conținut fals;

- scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009 eliberată de Agenția Proprietății Publice a Ministerului Economiei și Comerțului al Republicii Moldova prezentată Curții de Apel Chișinău în xerocopie cu întreg conținutul neschimbat a servit doar ca temei pentru admiterea cererii de revizuire, casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 18.12.2007 cu reexaminarea fondului pricinii. Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Chișinău, la emiterea încheierii din 23.09.2010, a apreciat scrisoarea menționată conform dispozițiilor Codului de procedură civilă

(capitolul X) și nu este nici un indiciu de falsificare a acesteia;

- aceeași situație este și cu prezentarea xerocopiei modificate a declarației cu privire la constituirea SA „Piscicultorul” din 13.09.1995 în calitate de probă în cadrul examinării de către Curtea de Apel Bălți, a cererii de revizuire a hotărârii Judecătoreiei Ungheni din 28.01.2008 (f.d.19-59 vol. III). În cererea de revizuire nu se face trimitere la Declarația cu privire la constituirea SA „Piscicultorul” din 13.09.1995 și din această cerere nu rezultă că declarația a fost depusă odată cu cererea de revizuire;

- declarația cu privire la constituirea SA „Piscicultorul” din 13.09.1995 nu a fost ridicată în modul prevăzut de Codul de procedură penală, dar printr-o interpelare adresată președintelui Judecătoreiei Ungheni, s-a solicitat și s-a anexat la materialele dosarului penal xerocopia acesteia în varianta rusă împreună cu xerocopiile altor documente. Xerocopia declarației a fost efectuată în așa mod că, pct. 4.7 nu a încăput pe foaie, însă este neclar când și cine a xerocopiat declarația în așa mod, adică au xerocopiat-o inculpații sau lucrătorul Judecătoreiei Ungheni când a eliberat această xerocopie procurorului, nu este nici o dovadă a faptului că xerocopia declarației anexată la materialele dosarului penal este anume acea xerocopie a acestui document care a fost prezentată judecății de către reprezentantul SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni;

- la materialele dosarului sunt anexate și alte xerocopii ale acestei declarații, care au fost prezentate în diferite instanțe judecătorești, unde pct. 4.7 este imprimat. Este neclar care anume xerocopie (variante rusă sau română) a fost prezentată de către reprezentantul SA „Piscicultorul” cu sediul în or. Ungheni Curții de Apel Bălți. Din decizia Curții de Apel Bălți din 17.05.2011 rezultă că, xerocopia declarației nu a fost reținută de către instanță în calitate de probă.

În susținerea poziției sale, partea apărării a făcut trimitere la Jurisprudența CtEDO, Hotărârea din 19.12.1989, în cauza Kamasinski vs. Austria pct.79 și Hotărârea din 12.04.2011, în cauza Adrian Constantin vs. Romania pct.18, 19.

Consideră recurenți că, instanța de apel i-a recunoscut vinovați pe Filimon Valentina și Mutoi Nicolae în comiterea infracțiunii de falsificare a probelor în procesul civil pentru alte motive decât cele indicate în rechizitoriu, și anume:

- a fost prezentată instanței de judecată ca probă Scrisoarea nr.06-05-1133 din 05.10.2009 care este falsă;

- a fost prezentată instanței de judecată Adeverința de privatizare fără număr din 30.06.2000, care este o probă falsă;

- că Filimon Valentina a depus în instanța de apel copia Actului de determinare a prețului estimativ al fondurilor fixe din 01.07.1995 și adeverința de privatizare din 30.06.2000, făcând declarații false;

- s-a declarat fals că SA „Piscicultorul” este deținător legal al terenurilor obiectivelor acvatice.

Cu trimitere la prevederile art.415 alin.(2¹) Cod de procedură penală, recurenții au indicat că, martorul Chicu Sergiu n-a fost audiat în instanța de apel; Munteanu Visarion nu a depus declarații în calitate de martor nici la urmărirea penală și nici instanțele de fond; la dosar nu este anexat Actul de determinare a prețului estimativ al fondurilor fixe din 01.07.1995.

În ședința de judecată nu s-a pus în discuție chestiunile privind falsul scrisorii nr.06-05-1133 din 05.10.2009 sau a adeverinței de privatizare și nu au fost

cercetate careva probe legate de înregistrarea dreptului de posesor al SA „Piscicultorul”.

Nu a fost obiectul cercetărilor nici chestiunea că anume Filimon Valentina a depus în instanța de apel copia Actului de determinare a prețului estimative al fondurilor fixe din 01.07.1995 și adeverința de privatizare din 30.06.2000, nefiind clar cum a ajuns instanța de apel la această concluzie.

Astfel, instanța de apel a ieșit în afara ariei rechizitoriului, afectând grav dreptul la apărare al inculpaților Filimon Valentina și Mutoi Nicolae.

La examinarea cauzei în instanța de apel nu au fost prezentate și cercetate noi probe acuzatorii, susceptibile să întemeieze substanțial condamnarea învinuiților Filimon Valentina și Mutoi Nicolae.

Menționează recurenții că, apelul declarat de către Consiliul com. Petrești pe capătul de învinuire a lui Filimon Valentina pe art.352 alin.(3) lit. d) este semnat de Ciobanu Ion în calitate de reprezentant, în temeiul procurii, însă procura deținută de Ciobanu Ion la momentul semnării cererii de apel nu corespundea exigentelor prevăzute de lege pentru valabilitatea procurii, astfel că toate acțiunile efectuate de Ciobanu Ion în baza unui act juridic lovit de nulitate sunt nule, situație în care apelul declarat de către Consiliul com. Petrești urma fi respins ca fiind inadmisibil.

Faptul că reprezentantul Consiliului Petrești ulterior și-a perfectat împuternicirile prin procură legală, aceasta i-a conferit titularului ei doar dreptul de a participa la ședințele instanței de apel și nu a dat o legitimitate cererii de apel, de altfel apelul s-ar considera depus peste termen, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen.

Dat calității de parte vătămată în cauza penală de învinuirea a lui Mutoi Nicolae și Filimon Valentina în comiterea infracțiunii prevăzute de art.310 alin.(1) Cod penal, apelul depus de Ciobanu Ion urma să fi examinat doar în partea ce ține de această infracțiune.

În cererile de apel atât acuzatorul de stat cât și Ciobanu Ion invocă că „motivul învinuirii este falsificarea probelor în procesul civil prin depunerea cererii de revizuire și prin declarațiile false date în ședința de judecată de către Filimon Valentina împreună cu Mutoi Nicolae”, însă prima instanța a examinat învinuirea adusă inculpaților sub toate aspectele, concluzionând că: „faptele lui Mutoi Nicolae și Filimon Valentina (depunerea cererilor de revizuire, semnarea acestora, reprezentarea în instanță, prezentarea de probe etc.) nu întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art.310 alin.(1) Cod penal”.

Este lipsit de suport probatoriu și capătul de învinuire ce ține de darea declarațiilor false în ședințele judiciare de către inculpați, din motivele expuse. Mai mult, părțile într-un proces civil dau explicații asupra circumstanțelor care le sunt cunoscute și nu sunt preîntâmpinate conform art.312 Cod penal.

6. Asupra recursului declarat de procuror au prezentat referință avocatul Casian Tamara în numele inculpaților împreună cu inculpata Filimon Valentina, care s-au pronunțat pentru respingerea acestuia.

7. Judecând recursurile declarate în baza materialelor dosarului și în raport cu motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acestea urmează a fi admise, din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

În sensul cerințelor art.414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu; dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă; în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant; dacă există circumstanțe atenuante și agravante; dacă probele corect au fost apreciate; dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii; dacă infracțiunea a fost corect calificată; dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual, penal, administrativ ori civil au fost corect aplicate.

În corespundere cu art.384 alin.(3) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată.

Potrivit art.417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Însă, în urma lecturării textului deciziei, Colegiul penal lărgit reține că instanța de apel nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate și în acest context ține să menționeze următoarele.

În partea descriptivă a deciziei sale, instanța de apel a indicat declarațiile inculpatelor Mutoi Nicolae și Filimon Valentina, reprezentantului Consiliului com. Petrești, Ciobanu Ion, reprezentantului părții civilmente responsabile SA „Piscicultorul”, Filimon Mihail, reprezentantului Primăriei com. Negurenii Vechi, Rabacu Ion, reprezentantului Primăriei com. Cetireni, Ușurelu Valentina, reprezentantului Primăriei com. Agronomovca, Garbuz Vladimir, precum și probele materiale invocate de către procuror și de către avocatul inculpaților, fără însă, a supune unei verificări minuțioase și obiective fiecare probă separat - sub toate aspectele, prin prisma pertinentei, concludenței și veridicității, iar toate în ansamblu, din punct de vedere al coroborării lor.

Or, conform prevederilor art.100 alin.(4), 101 alin.(1) - (4) Cod de procedură penală, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă.

Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor.

Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care

au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor.

Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera statistic probele, dar și de a expune esența acestora și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

Astfel, concluziile instanței de apel formulate în decizie, poartă un caracter generic asupra operațiunii de cercetare și verificare a probelor, însă, așa cum examinarea probelor constituie elementul-cheie la pronunțarea unei hotărâri corecte și legale, lăsarea fără apreciere și aprecierea abstractă a acestora duce la pronunțarea unei hotărâri incomplete, neîntemeiate și cu o doză sporită de incertitudine asupra calității efectuării actului de justiție.

Tot în acest context, Colegiul penal lărgit ține să menționeze că, motivarea hotărârii judecătorești trebuie realizată într-o manieră clară și coerentă, întrucât, pe de o parte, este indispensabil necesară pentru controlul exercitat de jurisdicția ierarhic superioară, iar pe de altă parte, constituie, pentru părțile litigante, o garanție împotriva arbitrariului, furnizându-le dovada că cererile și mijloacele lor de apărare au fost riguros analizate.

Motivarea hotărârii reprezintă un element de transparență a justiției inerent oricărui act jurisdicțional, iar hotărârea judecătorească este rezultatul unui proces logic de analiză științifică a pretențiilor deduse judecății, dispozițiilor legale incidente și probelor administrate în cauză în scopul aflării adevărului, urmare a unui raționament logic-juridic care se reflectă în motivarea acesteia.

Conform jurisprudenței CtEDO, expuse în cazurile aplicării art.6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs (Suominen c. Finlandei (2003) § 37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) § 85).

În afară de aceasta, motivarea hotărârilor este un instrument important în asigurarea transparenței justiției și existența unui control social asupra acesteia (Hirvisaari c. Finlandei, (2001) § 30).

Generalizând cele expuse supra, Colegiul constată că în speța discutată și-a găsit confirmare temeiul prevăzut în art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, „hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția”, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală, precum și să cerceteze minuțios aspectele învinuirii înaintate, argumentând clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele expuse în pct.7 al prezentei decizii.

8. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Se admit recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Dubăsari Valeriu și de către avocatul Casian Tamara în numele inculpaților împreună cu inculpata Filimon Valentina, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 31 octombrie 2018, în cauza penală în privința lui *Mutoi Nicolae xxxxx* și *Filimon Valentina xxxxx* și se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la 15 august 2019.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Victor Boico